

MIETINTÖ MINISTERINEUVOSTON EHDOTUKSESTA

norden

Pohjoismaiden neuvosto

B 308/tillväxt

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa
-valiokunta

Dnro 16-00223-4

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee

ministerineuvoston ehdotusta aluekehittämisen ja aluesuunnittelun pohjoismaiseksi yhteistyöohjelmaksi 2017–2020

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa
-valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se toteuttaa aluekehittämisen ja aluesuunnittelun pohjoismaisen yhteistyöohjelman 2017–2020 Pohjoismaiden neuvoston tässä mietinnössä esittämät kommentit huomioiden.

Taustaa

Pohjoismaiden aluepolitiikasta vastaavat ministerit hyväksyivät 12. syyskuuta 2016 uuden aluekehittämisen ja aluesuunnittelun pohjoismaisen yhteistyöohjelman vuosille 2017–2020. Uudessa yhteistyöohjelmassa nostetaan esiin erityisesti kolme painopistealuetta:

- Kestävä maaseutukehitys
- Innovatiiviset ja muutoskykyiset (resilientit) alueet
- Kestävät kaupungit ja kaupunkikehitys

Jokaista painopistealuetta varten perustetaan teemaryhmä, jonka tehtävänä on laatia omalle painopistealueelleen työohjelma, jossa konkretisoidaan tavoitteet, toimet, aikataulu ja budjetti. Siinä myös selvennetään ja kuvataan, miten esimerkiksi raja-aluekomiteoiden ja muiden alueellisten toimijoiden sekä kansallisten viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään. Kunkin teemaryhmän puheenjohtajan tulee antaa Pohjoismaiden aluepolitiikasta vastaaville ministereille vuosittain raportti, jossa kuvaillaan työn edistymistä sekä ehdotetaan vähintään yhtä aihetta, johon voidaan syventyä tarkemmin. Jotta yhteistyöohjelma edistäisi myös Pohjoismaiden välistä EU-yhteistyötä, perustetaan lisäksi EU-koordinoinnin työryhmä.

Raja-alueyhteistyön osalta yhteistyöohjelmassa todetaan nimenomaisesti, että "Pohjoismaiden ministerineuvoston raja-alueyhteistyön tavoitteena on hyödyntää mahdollisuuksia ja poistaa valtionrajojen aiheuttamia esteitä toimivilla yhtenäisillä raja-alueilla sekä edistää Pohjoismaiden raja-alueiden kehitystä, innovaatiota ja kasvua". Jotta Pohjoismaiden ministerineuvoston raja-alueyhteistyölle asettamia tavoitteita saataisiin konkreettisesti toteutetuksi, yhteistyöohjelman 2017–2020 puitteissa on tarkoitus laatia pohjoismaainen raja-aluestrategia. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien raja-aluekomiteoiden rahoitusmallia tullaan tarkistamaan.

Pohjoismaiden neuvosto

B 308/tillväxt

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa
-valiokunta

Dnro 16-00223-4

Valiokunnan näkemykset

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön (aluesektorin) edustajat osallistuivat 19. huhtikuuta 2016 järjestettyyn Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan kokoukseen, missä he esittelivät suullisesti ensimmäisiä ajatuksiaan tulevasta yhteistyöohjelmasta. Valiokunta toi tuolloin esiin näkemyksen, jonka mukaan ministerineuvoston sihteeristön tulee huomioida yhteistyöohjelmassa myös maaseudun osaamisen ja pääoman saatavuudesta huolehtiminen. Valiokunta panee tyytyväisenä merkille, että nämä kysymykset ovat nyt mukana yhteistyöohjelmassa.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta katsoo, että yhteistyöohjelmassa nostetaan myös muutoin esiin pohjoismaisittain keskeisiä asiakokonaisuuksia ja että se vaikuttaa olevan sisältönsä ja painopistealueidensa osalta hyvin ankkuroitu. Valiokunta peräänkuuluttaa kuitenkin selkeämpiä määritelmiä kestävästä vihreästä kasvun kaltaisille käsitteille sekä kilpailukykyyn/kannattavuuden ja kestävästä/vihreästä kasvun välisen kytkennän haastamista. Kestävä/vihreä kasvu edellyttää, että julkinen valta tarjoaa sellaiset puitteet, että (fossiilisista energialähteistä vapaa) kestävä tuotanto/kulutus on tuottajille kannattavaa ja kuluttajien näkökulmasta oikein hinnoiteltua.

Lisäksi valiokunta haluaa esittää kysymyksiä ja nostaa esiin ajatuksia ja ehdotuksia, jotka on hyvä ottaa huomioon yhteistyöohjelmaa jalkautettaessa.

Eräs ilmeinen kysymys on se, miten yksittäisten maiden mahdolliset uudet aluejakopäätökset tulevat vaikuttamaan näiden alueiden ehtoihin yleisesti, mutta myös maiden välisen alueellisen yhteistyön (raja-aluekomiteat) edellytyksiin ja muotoihin.

Missä määrin raja-alueyhteistyö huomioidaan nykyään, esimerkiksi maiden määrittellessä kansallisen erikoissairaanhoidon maantieteellisiä rajoja? Lähetetäänkö palovammahuuri Malmöstä Uppsalaan hoitoon vai voidaanko erikoissairaanhoidon tarvitsevat potilaat lähettää jatkossa Kööpenhaminan Rigshospitalet-sairaalaan? Miten ambulanssikuljetukset ja palokunnan hälyttäminen maiden rajojen yli toimivat? Ovatko nämä esimerkkejä kysymyksistä, joita voidaan käsitellä teemaryhmissä vai vaaditaanko niiden alle vielä yksi taso, jotta käsittely on tarpeeksi konkreettista? (Ks. yhteistyöohjelman kohta 4.7.)

Pohjoismaiden neuvoston käsityksen mukaan Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaa lisätä raja-alueyhteistyöhön liittyvää yhteistyötä tulevina vuosina. Tämä ei kuitenkaan käy yhteistyöohjelmasta täysin selkeästi ilmi.

Tullaanko osana yhteistyöohjelmaa tekemään tai onko jo tehty vertailevia tutkimuksia, joissa analysoidaan kysymystä kestävästä maaseudun kehittämisestä yhdistettynä alueelliseen itsehallintoon sekä vahvaan alue- ja paikallistason osallistamiseen? Kysymys on sekä mittakaavasta että itse-määrittämisoikeudesta. Millä tavoin esimerkiksi Färsaarten (itsehallinnon) maaseutukehitys eroaa Shetlandinsaarista, jolla ei ole täysimittaista itse-

hallintoa? Entä miten pienten kuntien ja kylien maaseutukehitys eroaa suuremmista kunnista ja alueista? Onko asukasyhdistyksillä ja paikallistason osallistumisella merkitystä, kun tavoitteena on pitää maaseutu elävänä? Miten sitä voidaan tukea tai ainakin olla vaikeuttamatta sitä? Millaisia kokemuksia mailla on näistä kysymyksistä?

Pohjoismaiden neuvosto

B 308/tillväxt

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa
-valiokunta

Dnro 16-00223-4

On syytä huomioida myös, että alueet ovat keskeisiä toimijoita ilmastopolitiikan tavoitteisiin pääsemiseksi ennen kaikkea siten, että niillä on päävastuu alueellisesta liikenteestä, yhdyskuntasuunnittelusta ja elinkeinkehityksestä. Alueilla voi olla tärkeä rooli myös suoraan energiatukitasolla.

Kun puhutaan raja-aluekomiteoiden yhteistyöstä ja sektoritason rajat ylittävistä yhteistyöstä, miten kunnallisten ja alueellisten peruspalveluiden (koulu/koulukyydit, päivähoito, vesi- ja jätehuolto, hoito ja hoiva, sähkön tuotanto ja jakelu, paikallisliikenne jne.) on ajateltu toimivan ja kehittyvän? Kenellä on vastuu siitä, että tämänkaltaisen yhteistyön on mahdollista juridisesti ja että se käynnistyy käytännössä?

Onko olemassa suunnitelmia käynnistää maiden välistä yhteistyötä, joka helpottaa sekä asukkaiden että matkailijoiden liikkumista esimerkiksi paikallis- ja seutuliikenteen aikatauluja ja lippujärjestelmiä yhdenmukaistamalla?

Onko suunnitelmissa tehdä tai onko jo tehty vertailevia tutkimuksia siitä, miten työpaikan sijainnin perusteella perittävien työnantajamaksujen tai eri arvonlisäverokantojen avulla voitaisiin tukea työllistymistä, elinkeinoelämää ja asumista haja-asutusalueilla?

Lopuksi on vielä syytä todeta, että Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta on tietoinen siitä, että yhteistyöohjelmassa ei pureuduta yksityiskohtiin, vaan se on yleisen tason työkalu, joka osoittaa työn suunnan ja priorisoinnit. Tarkemmat toimet hahmottuvat myöhemmin erilaisten hankkeiden ja aloitteiden muodossa. Yllä esitetyt kysymykset ja ehdotukset ovatkin siksi lähinnä ideoita ja ajatuksia ministerineuvostolle sen työhön.

Kööpenhaminassa 1. marraskuuta 2016

Arto Pirttilahti (kesk.)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Gunvor Eldegar (A)

Heidi Nordby Lunde (H)

Henrik Brodersen (DF)

Håkan Svenneling (V)

Juho Eerola (ps.)

Katri Kulmuni (kesk.)

Laila Marie Reiertsen (FrP)

Lars Tysklind (L)

Mikael Staffas (Lib)

*Pyry Niemi (S), **puheenjohtaja***

Ruth Mari Grung (A)

Saara-Sofia Sirén (kok.)

Torgeir Knag Fylkesnes (SV), vara-

puheenjohtaja

Ville Skinnari (sd.)